

paiga. Huvipakkuvad olid käsitlused, milles vaadeldi kohapärimuse uurijat kui samuti oma ajastu kultuurilistest tähendustest ja uskumustest mõjutatud isikut. Ettekannete vahelistest elavatest diskussioonidest ilmnas, et ka näiliselt kitsal alal avalduvatel folkloorinähtustel on laiemat kõlapinda ja paralleele, mitmed arengud (nt pärimuse üha suurenev kasutamine meelelahutuses, turunduses ja turismis) on universaalsed, seega jätkub küllaga arutamisainest ka veel paljudeks järgmisteks sümposiumideks.

Reet Hiemäe

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

31. mail oli Eesti Kirjandusmuuseumi saalis ARSi hooaja viimane koosolek. Eelmise aasta folkloristika preemia laureaat Tiiu Jaago rääkis ettekandes “Ununevad asjad” Karuse kihelkonna Petaaluse külaga seotud uurimisainesest. Järgnevat kuulutati välja Eesti folkloristika aastapreemia saaja, kelleks on Madis Arukask.

Pärast ARSi tegevuse aruande ärakuulamist ja kinnitamist esitleti *Vana Kandle* kümnendat keelt – vanemate rahvalaulude kogu Paide ja Anna kihelkonnast. Väljaande koostas Eesti tuntumaid regilaulu-uurijaid Ottilie Kõiva, kes ise on pärit Anna kihelkonnast Nurme külast Pritsu talust. Viisideosa koostajaks on folklorist ja muusikapedagoog, Eesti Rahvaluule Arhiivi teadur Janika Oras.

Ell Vahtramäe

Eesti Rahvaluule Arhiivis

19. aprillist 18. maini viibisid Anu Korb ja Andreas Kalkun välitöödel Krasnojarski krai eestlaste ja setude asualadel, filmijatena osalesid lisaks Vahur Laiapea ja Eva Sepping. Ühtlasi võeti osa Krasnojarski Eesti Seltsi 20. aastapäeva pidustustest (20. ja 21. aprillil), kus A. Korb ja A. Kalkun tutvustasid plaadiantoloogiat “Siberi setode laulud”.

25. ja 26. aprillil korraldasid Eesti Rahva Muuseum ja Eesti Rahvaluule Arhiiv järjekordse noorte etnoloogide ja folkloristide konverentsi (<http://www.folklore.ee/era/nt/index.html>). Osales 18 noorteadlast Tartu ja Tallinna Ülikoolist, Eesti Kirjandusmuuseumist ning Eesti Rahva Muuseumist. Ettekannetes keskenduti diasporaa-uurimustele, filmimaailmale, saunakultuuri erinevatele tahkudele, ideoloogiale, identiteediküsimustele ning usundilisele ja religioossele maailmapildile nii Eestis kui kaugemal. Tutvustati ka kirjandusmuuseumi vastavalikustatud digitaalarhiivi KIVIKE (kivike.kirmus.ee).

19. mail sai ERA eestvõttel (kureeris Maarja Aigro) muuseumiöö “Öös on kino” raames vaadata kirjandusmuuseumi töötajate koostatud filme, kuulata mäluasutuste segakoori MaSK ja Riia Mentzendorffi maja segakoori Sonante; toimus mõistatamine, muinasjutustamine ja laulmine, Lilla Daami saatel sai seigelda kirjandusmuuseumi ajaloolistes ruumides. Lisaks avati ERA trepialeriis Siret Rootsi graafikanäitus “Lugu”.

4.–7. juunini osales Ave Tupits Tartus rahvusvahelisel konverentsil “Supernatural Places” (<http://www.ut.ee/folk/index.php/en/events/295>) ettekandega “He Comes up from the Cellar[stairs], Sighs at the Door and Disappears Somewhere on the Stage.” About the Supernatural in Theatre”.

7. juunil osalesid Saatse Seto Muuseumis seminaril “Omanäoline Lõuna-Eesti” (<http://www.fennougria.ee/index.php?id=25682>) Moon Meier ja Kärri Toomeos-Orglaan Eesti Kirjandusmuuseumi/Tartu Ülikooli muinasjuttude töörühmast.

21.–23. juunini osales Risto Järv Lissabonis rahvusvahelisel konverentsil “The Grimm Brothers Today. Kinder- und Hausmärchen and Its Legacy 200 Years After”(http://grimm2012lisbon.ielt.org) ettekandega “Rotkäppchen and Seven Dwarfs: Characters and their Combinations in Fairy Tales Jokes”.

26.–28. juunini võttis Anu Korb Tartus Eesti Kirjandusmuuseumis osa BaltHerNeti konverentsist “Hidden Treasures/Varjatud varandused” (<http://www.balther.net/program-2/>) ettekandega “Rosalie Ottessoni rahvaluulekesksed kaastööd Siberist aastatel 1969–1976”.

26.–29. juunini osales Janika Oras Bulgaarias, Plovdivis rahvusvahelisel konverentsil “Eighth Annual Conference of the SIEF Working Group on the Ritual Year: Migrations” ettekandega “Song fights in contemporary Estonian weddings – experiences and meanings”.

Ave Tupits

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

29. ja 30. märtsil osalesid Raivo Kalle ja Renata Sõukand teaduslik-praktilisel konverentsil “Terve loom ja tervislik toit” ettekandega “Looduslikud söögitaimed eestlaste toidulaul”.

30. märtsil esinesid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Tartus Pärandkoosluste Kaitse Ühingu 15. aastapäeva ettekanneteõhtul: “Looduslikud söögitaimed eestlaste toidulaul: 2011. aasta küsitluse esialgsed tulemused”.

8.–11. maini osales Nikolai Kuznetsov ühe korraldajana Tartu Ülikoolis korraldatud rahvusvahelisel soome-ugri üliõpilaskonverentsil IFUSCO.

17.–19. maini osales Tõnno Jonuks Kaliningradis 6. rahvusvahelisel Läänemere piirkonna looduslikke pühapaiku käsitleval konverentsil ettekandega “Mesolithic holy sites – is there holiness without oral tradition?”

17.–20. maini osalesid Renata Sõukand ja Raivo Kalle Prantsusmaal Gîtes de Briandes'is, (Luna) Rahvusvahelise Etnobioloogia Ühingu (International Society of Ethnobiology) teisel kongressieelsel seminaril.

18.–20. maini Ungaris Pecsis toimunud rahvusvahelisel Peci Ülikooli etnoloogia ja kultuuriantropoloogia osakonna, Ungari Etnograafia Seltsi Folkloori osakonna ja ISFNR Usundiliste juttude uurimiserühma konverentsil Body, Soul, Spirits and Supernatural Communication esines ettekandega “Body and Soul in Contemporary Estonian Belief” Mare Kõiva.

14.–17. ja 21.–26. maini viibisid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov koostööprojekti Uralic Mythologies raames Ungaris.

19. mail esines Piret Voolaid muuseumiööl “Öös on kino” lasteprogrammiga “Jänes hüppab kitse: Loomamõistatustest sõnas ja pildis, mõistatuste kino”.

20.–25. maini osalesid Raivo Kalle ja Renata Sõukand Prantsusmaal Montpellieris 13. rahvusvahelisel etnobioloogide ühingu (International Society of Ethnobiology) kongressil ja tegid ettekande “Changes in the use of wild food plants in Estonia” (<http://congress-ise2012.agropolis.fr/>). Nende osavõttu rahastas Euroopa Liit Euroopa Liidu Sotsiaalfondist DoRa kaudu (Raivo Kalle) ja Eesti Kultuurkapital, ETF grant E/TF9419 ja Riiklik programm EKKM09-84 (Renata Sõukand).

24.–26. maini osales Liisi Laineste Budapestis rahvusvahelisel visuaalse huumori konverentsil “Visual Encounters With Alterity” ettekandega “Images of Women in Estonian Newspaper Caricatures (1920–1939)”.

5.–9. juunini Göttingenis korraldatud 30. rahvusvahelisel konverentsil “Perspectives On Contemporary Legend” esinesid ettekannetega Eda Kalmre (Truth and Ethical Dilemmas in Contemporary Legends Told on Television), Mare Kalda (Does the Money Spell Work? Women’s Conversation via an Estonian Online Forum) ja Mare Kõiva (Yurop according to Estonians 2).

4.–7. juunini Tartus korraldatud rahvusvahelisel folkloristikasümposiumil “Üleloomulikud kohad” esines Reet Hiiemäe ettekandega “The Making of a Supernatural Place: The Example of the Kassinurme Hills”.

8.–10. juunini osales Renata Sõukand Londonis kuningliku antropoloogiainstituudi (The Royal Anthropological Institute) konverentsil “Anthropology in the World” (<http://www.therai.org.uk/conferences/anthropology-in-the-world/>) sektsioonis “An ambiguous position: Traditional knowledge, economic exploitation and research” (<http://www.nomadit.co.uk/rai/events/rai2012/panels.php5?PanelID=1365>). Ta esitas seal enda ja Raivo Kalle ühisettekande “Popularisation of science: reliable interpretation of local knowledge”. Osavõttu rahastas Eesti Kultuurkapital, The Royal Anthropological Institute ja Riiklik programm EKKM09-84.

13.–15. juunini osales Katre Kikas Rootsisis Umeå Ülikoolis konverentsil “Vernacular Literacies – Past, Present and Future” ettekandega “Folklore collecting and Vernacular Literacy”.

15.–29. juunini esinesid Krakowis Jagielloniani ülikooli korraldatud Rahvusvahelise Huumoriuurimise Seltsi (ISHS) 24. aastakonverentsil kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnast Liisi Laineste (Comedy Estonia: Stand-up and identity), Arvo Krikmann (Estonian ‘three nation’ jokes (1964–2012)) ja Piret Voolaid (Digital Databases of the Estonian Riddles as a Source for Cross-Cultural Humour Research). Seoses Teaduste Akadeemiate vahelise koostööprojektiga korraldati paneel “Estonia and Poland: Book launch”, mis tutvustas Eesti ja Poola teadlaste uurimusi huumorižanrite kohta postsotsialistikus kultuuriruumis (artiklid tervikuna ilmuvad detsembris 2012 kogumikus *Estonia and Poland: Creativity and change in cultural communication*). TÜ sotsioloogia-instituudist tegi kaasa Martin Rebane (Explaining fast transmission of political jokes in Soviet Estonia), TÜ ajakirjandusinstituudist Maarja Lõhmus (Political correctness and political humour in Soviet Estonia and beyond) ja TÜ folkloristika õppetoolist doktorant Anastasiya Astapova (Contemporary Belarusian political joke: preliminary results of the research).

2.–7. juulini osales Liisi Laineste Soomes Savonlinnas rahvusvahelises huumori suvekoolis International Summerschool for Humour and Laughter (ISS2012, korraldaja Pirjo Nuutinen Ida-Soome Ülikoolist, <http://www.humoursummerschool.org/12/index.shtml>) ning pidas seal kaks loengut: “Kernel of truth in jokes” ja “Researching jokes on the Internet”. Suvekoolis osales ka TÜ folkloristika õppetooli doktorant Anastasiya Astapova ettekandega “Student jokes among Belorussian university students”.

26.–29. juunini Plovdivis Bulgaarias SIEFi töörühma “Rituaalne aasta” 8. konverentsil esinesid ettekandega “The View from the Migrant’s Window” Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov.

1.–6. juulini viibisid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Bulgaarias Haskovo, Momtšilgradi ja Kõrdzhali ümbruses välitöödel.

Teisipäevaseminarid

8. mail peeti ühisseminar koos Turu Ülikooli usundiuurijatega. Küläs olid Tiina Mahlamäki, Anna Haapalainen, Jaana Kouri ja Jere Kyyrö, kes tutvustasid oma ainealasid ja lahendamisel olevaid uurimisküsimusi.

Tiina Mahlamäki kaitses 2005. aastal doktoritöö *Naisia kansalaisuuden kynnyksellä. Eeva Joenpellon Lohja-sarjan tulkinta*. Tema alaks on usundiuurimine soolise seisukohast. Anna Haapalainen uurib uue vaimsuse ilminguid Soomes, Jaana Kouri vaatleb kohalike inimeste arusaamu oma elupaiga ajaloost ning kultuurilisi tähendusi, mida sealjuures luuakse. Jere Kyyrö uurib soomlust, identiteete.

Põhiettekanded pidasid Liisi Laineste (Images of women in the 20th century interwar period in humour journals) ja Tõnno Jonuks (Mesolithic holy places. Is there holiness without oral tradition?).

Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna erialastest publikatsioonidest ning toimetamispoliitikast andis ülevaate Mare Kõiva.

15. mai seminar jätkas arutelu nõukogude perioodi rahvaliku representatsiooni ja selle uurimise üle. Sten Kauberi sõnavõtt puudutas nõukogudeaegseid eesti filme kui visuaalset mälupeediumit. Esile tuli võimalus läheneda kõnealusele interdistsiplinaarsele uurimisvaldkonnale etnoloogia vaatenurgast. Töö teoreetilise baasi loovad kultuurimälu mõiste ja seda ümbritsevad kontseptsioonid. Ettekanne andis ülevaate ka empiirilise materjali analüüsist, käsitledes nõukogudeaegsete filmide vaatamispraktikat, tähendust ja nende raames interpreteeritud soolisi kuvandeid.

22. mail tutvustas Mikk Melder (Frostonova OÜ) arvutimängu “Ennemuistne” projekti, mis on inspireeritud eesti rahvaluulest – muinasjuttudest, muistenditest regivärssidest, vanasõnadest ja teistest rahvatarkustest, loitsudest, folkloorsetest tegelastest. Ta näitas töötavat prototüüpi, kuid palus folkloristidelt ka täiendavaid nõuandeid ja soovitusi.

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

15.–17. aprillini toimus Vilniuses rahvusvaheline noorte folkloristide konverents “Theoretical Frames and Empirical Research”, korraldajaks Leedu Kirjanduse ja Folklooriinstituut Vilniuses koos Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnaga.

23. aprillil pidas dr Liisa Granbom-Herranen (Jyväskylä Ülikool, Soome) loengu “Proverbs in SMS messages: Agrarian Language using Post-modern Communication” (vanasõnadest SMS-sõnumites).

3.–7. juunini korraldati Tartu Ülikoolis kultuuriteaduste ja kunstide doktorikooli intensiivseminar “Placing Texts: Folk Narrative and Spatial Construction”.

4.–7. juunini korraldasid koostöös Kultuuriteooria Tippkeskusega (CECT) ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond, skandinavistika osakond ning Tartu Nefa rühm rahvusvahelise folkloristika sümposiumi “Üleloomulikud kohad” (programm ja teesid <http://www.ut.ee/folk/index.php/en/events/295>). Sümposium jätkas Põhjamaade, Baltikumi ja keldi folkloristide ühiskonverentside sarja, mis sai alguse 1988. aastal Dublini Ülikoolis. Järgnesid konverentsid Galways (1991), Kopenhaagenis (1993), Dublinis (1996) ja Reykjavíkis (2005). Sümposiumi korraldamist toetasid Eesti Teadusfond, Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi kaudu, Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Kultuurkapital, Kuninglik Gustav Adolphi Akadeemia ja Tartu Kultuurkapital.

14. juunil eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna külalisdoktorandi Marie Alohalani Browni (Hawaii ülikool, Mānoa) loeng “Ka Po’e Mo’o – Hawaiian Reptilian Water Deities”.

Kaitsmised

Bakalaureusetööd

Linda Pärn (30. mail 2012) *Sensitiivid tänapäeva eesti rahvausundis: nende kujutamine kogumikus "Eesti nõiad"*. Juhendaja prof Ülo Valk, oponent teadur Merili Metsvahi.

Kaija Rumm (30. mail 2012) *Kui mina noorelt mängisin" folkloristlik analüüs Eesti Rahvaluule Arhiivi allikate põhjal*. Juhendajad dots Tiiu Jaago ja dr Janika Oras, oponent Kadri Tamm.

Jaan Sudak (30. mail) *Irdhingejutelm Kihnu memoraatides*. Juhendaja teadur Merili Metsvahi, oponent doktorant Toomas Pajula.

Kadri Villem (30. mail 2012) *Kurja silma uskumus Setomaal 1994.–1996. aastal kogutud materjali põhjal: teemakeskne ja žanrianalüütiline käsitlus*. Juhendaja dots Ergo-Hart Västriku, oponent magistrant Liis Reha.

Magistritööd

Moon Meier (31. mail 2012) *Tänapäevase jutuvestmise mõtestamisvõimalusi: András Bereczki ja Terje Lillmaa seisukohad*. Juhendaja dots Risto Järv, oponent dr Anu Korb.

Mari Suits (31. mail 2012) *Vandenõuteooriad kui tõlgendussüsteem ja maailmapilt. Vaateid Uuele Maailmakorrale*. Juhendaja prof Ülo Valk, oponent doktorant Kristel Kivari.

Liilia Laaneman